

VZPOMÍNKY VLADIMÍRA BENEŠE

Vladimír Beneš je skvělý vypravěč se sklonem k ironii. Když mi líčil, jak vyrůstal, studoval a pracoval, velice jsem se bavil. Dělal jsem si poctivě poznámky, které jsem později chtěl zpracovat. Ale nebylo to ono. Vytratila se z toho jeho hravost i ironie. Proto jsem rád, že se nechal přemluvit a napsal následující text sám.

Narodil jsem se v ÚVN 30. 7. 1953. Oba rodiče tam pracovali od roku 1949. Táta až do 1978, kdy ho při první příležitosti komunisti poslali do důchodu. To proto, aby pak založil dětskou neurochirurgii ve FNM, kterou vedl až do roku 1992, kdy definitivně odešel do penze. Maminka, magistra farmacie, vedla oddělení sterilních roztoků. Do penze šla někdy v roce 1982. Oba ihned, jak mohli, oba vynuceně. Oni je totiž oba vyškrtli z KSČ, protože nesouhlasili s okupací.

Jeden děda byl učitel, druhý měl obchod s galanterií. Nebyli zcela chudí, ale ani bohatí, a táta i máma po válce věřili Rusům. Do partaje vstoupili hned po válce. Věřit přestali někdy na přelomu padesátých a šedesátých let. Oba se narodili krátce po rozpadu Rakouska-Uherska, oba si prožili roky 1938, 1939, 1945, 1948, 1968 a naštěstí i 1989. Dnes spokojeně důchodují, bydlí přímo naproti hlavní bráně ÚVN a vzhledem k věku jsou oba dost častými návštěvníky nemocnice.

Moje první setkání s neurochirurgií se odehrálo na konci obecné školy. Dostal jsem jednu velkou jedničku a utíkal ji ukázat mámě do lékárny. Ta mne poslala za tátou na kliniku. Táta byl na sále a sestry mne poslaly za ním až tam. Tehdy možná ještě neexistovaly bakterie. Ve dveřích jsem se zastavil, táta se skláněl nad někým s dírou v hlavě. Pacient byl při vědomí, protože tehdy se operovalo skoro vše v lokální anestezii, a já ukazoval od dveří tátovi vysvědčení. Pacient obrátil oči nahoru k tátovi a řekl mu: „Máte chytrýho syna, pane docente.“

Aspoň takto se to v rodině vypráví. Už si nepamatuji, zda je to opravdu pravda, ale je to hezké. Druhé setkání proběhlo hned den poté. Přímo v areálu špitálu mi obecní střešovický blb rozbil hlavu kamenem a na klinice mi ji zašili.

To bylo naddlouho všechno.

CESTA DO STŘEDU MOZKU

Táta chodil jako hodinky – úderem 15.45 se objevil na rohu, přešel trávnick před barákem a byl doma. Aniž by se moc zastavil, pokračoval do pracovny a pak již jsem jen léta slyšel ťukání psacího stroje. Pracovnu opouštěl, jen pokud šel sportovat nebo když byl sport v televizi. Za války hrál první ligu ve volejbalu, fotbal, tenis a rád lyžoval. Tenis a lyže provozoval skoro do devadesáti a teď se hlavně žere tím, že to už nejde. Máma měla jen ty lyže. Ale dodnes běhá tak, že když si na chvilku sedne, tak mám nutkání se zeptat, jestli jí něco není.

Teprve na vysoké jsem přišel na to, že přesnost tátova příchodu nebyla dána pacienty, ale fotbalem. V nemocnici byla partička, která úderem jedné hodiny začala v tělocvičně hrát fotbal. Tři na tři, místo branek žíněnky. Školu jsem záhy omezil tak, abych před jednou byl v ÚVN, často potřebovali šestého. Táta hrál naposledy, když mu bylo pětasmdesát. Na své narozeniny a víceméně čestně – bylo vidět, že ví, kde by měl být, jak zahrát míč a všechny technické finesy, ovšem tělo již na tak rychlý sport nestačilo, obvykle bylo všude pozdě. Kolegové mu však přihrávali tak dlouho, až dal čestný gól. Od té doby se již chodil jen dívat.

Zpět k dětství. Rodina je celá z Plzně a babička ve dvacátých a pak strejda v šedesátých letech postavili v obci Čížice,

patnáct kilometrů od Plzně, dvě chaty. My tam v roce 1975 koupili malý domek, hned naproti hospodě s nejlepším pivem v zemi. Všechny letní prázdniny a mnoho víkendů jsem trávil tam s bratranci a sestřenicemi. Děda učitel nás vláčel po dlouhých procházkách (totéž v zimě v okolí Plzně). Babi vynikala hlavně vařením: vdolky, palačinky atd. Ale tahle babi z rodiny Cicvárků, nejmladší z jedenácti dětí, byla nepochybně nositelkou genů, které se projevily u táty, strejdy a snad i u další generace. Měla ohromnou přirozenou inteligenci a nadhled, dovedla přesně definovat problém a nalézt řešení.

Na chatě byly nejčastějším cílem houby. Děda měl desítky zaručených míst, kde bylo všechno možné, jen ne houby. A já jednou jako dítě sebral brouka a to mi zůstalo, sbírám je dosud.

Tu chatu však postavila druhá babička, ta od obchodníka s galanterií, dědy, kterého jsem nikdy nepoznal, protože před rokem 1948 stačil o vše přijít, to abychom po padesáti letech neměli problémy s restitucemi, a ještě se nešťastnou náhodou otrávit plynem, když si vařil čaj. Vlastně, přece jenom jsme zdělili parcelu v centru Plzně, ale tu nám stejně v sedmdesátých letech vyvlastnili. Babička byla Židovka, za války byla dost dlouho v Terezíně. Nedávno nám za ni dali asi dvacet tisíc náhrady. Patřila k plzeňské honoraci a s potřenými třídními nepřítelkyněmi se jednou týdně scházely v Plzni v kavárně Slávia.

CESTA DO STŘEDU MOZKU

A protože babi byla v Terezíně, udělali z ní bojovnici proti fašismu a musela odebírat jakýsi komunistický plátek. A nejen to, každý rok musela sehnat alespoň jednoho dalšího odběratele. Skončilo to tak, že všechny ty paní továrníkové z jejího okruhu nakonec odebíraly komunistické noviny. Ne že by je četly.

Tato babi také měla sportovní auto, aerovku. V červené kůži. Kam přišla, nevím, ale její zmizení mne dodnes mrzí. Z židovské větve rodiny jich moc nepřežilo. Ti, co žijí, jsou rozseti po celém světě a pouze o sobě víme. To proto, že jeden příbuzný žijící v Německu má jako koníčka genealogii a celou židovskou větev rodiny má zmapovánu.

Vyrostl jsem v ÚVN a jejím okolí. Mým největším dětským přítelem byl nejmladší syn zakladatele kliniky profesora Kuncce – Zdenda. Kuncovi bydleli přímo v nemocnici, dokonce tam měli zahrádku, která patřila ke každému bytu v nemocnici. Zahrádky byly tam, kde dnes stojí srdce nemocnice – pavilon CH1. Se Zdendou jsme je pečlivě plundrovali.

Těsně před zahrádkami byl volejbalový kurt, kde snad nikdy nikdo nehrál. My ho však v zimě vždy měnili na hokejové hřiště. Za zahrádkami bylo fotbalové hřiště, kde se fotbal nehrál, ale přistávaly tu vojenské vrtulníky s těžce zraněnými vojáky. Ne moc často.

Mezi hřištěm a zahrádkami bylo husté křoví, perfektní pro malé děti. V rohu zahrádek major Pikola, velitel čtyř vojáků, kteří v nemocnici sloužili jako lapiduš, pěstoval v malé boudě ovce. My si tam občas hráli. Jednou za námi přišel pacient v županu, co se tam slunil (to tehdy ještě šlo), a zeptal se, máme-li sirky. Měli jsme a půjčili jsme. Za krátký okamžik vzplála tráva, pak křoví a nakonec i bouda s ovce.

Vřískot nešťastných zvířat byl nesnesitelný. My se Zdenkou začali prchat, ani nevím proč. Snad kvůli tomu vřískotu. Až u tramvaje jsme byli chyceni rozrušeným Pikolou a teprve po dlouhém vyšetřování jsme byli osvobozeni a vše odnesl pacient. Tomu to bylo jedno, jen když nebyl u útvaru.

Jednou jsme cestou do školy, někdy ve třetí obecné, našli peněženku, v ní pětasedmdesát korun, tehdy ohromné peníze, stačilo to na kupříkladu sto padesát nanuků. My jsme však peněženku vrátili v samoobsluze na Baterích a pan vedoucí nevěděl nic lepšího než zavolat do školy a pochválit nás. Den nato bylo výročí VŘSR. Škola stála nastoupená a nám dvěma pan ředitel poděkoval jako správným pionýrům. Následovně nás všichni měli několik měsíců za největší blbce.

Asi proto, že polovina spolužáků byla ze starých bohatých rodin z Ořechovky a Baterí. Pro ně jsme byli pionýři. Druhá část byla z dělnických rodin, které strana a vláda nastěhovala do vil

po živlech, kterým se podařilo vily sebrat. Ti nás měli za obyčejné voly. My, děti zaměstnanců nemocnice, jsme byli někde mezi. Komunistická nouveau riche se začala stěhovat na Ořechovku až v druhé polovině šedesátých let a zpočátku byly i tyhle děti podezřelé oběma skupinám. A nakonec i nám, dětem zaměstnanců nemocnice.

Na ZDŠ jsem se učil dobře, potíže jsem měl jen s chováním. S láskou vzpomínám na jedinou třídní schůzku, která neskončila výpraskem. Dodnes nechápu, jak to bylo možné. Tíže výprasku byla úměrná provinění, a to jsem přitom byl vcelku šanován, protože jsem měl dobré známky. Vrcholné výprasky byly snad dva. Podařilo se mi sehnat „náhradní“ žákovskou knížku a učitelům jsem obě předkládal výběrově. Dobrá známka, prima, zapiš do oficiálního tisku. Poznámka, fajn, předložím ilegální výtisk. K mému překvapení to procházelo několik měsíců.

Druhý pěkný malér byl kvůli automatickým hodinám. Vludili jsme se do školníkovy kanceláře a hodiny, které zařizovaly zvonění, jsme upravili tak, že zvonily sice správně, ale všechny hodiny byly jen 40 minut. Také to procházelo několik měsíců, dokud nezačalo být podezřelé, že ZDŠ Norbertov končí s vyučováním hned po poledni, zatímco všechny ostatní školy v okolí učí až do jedné. Jak na nás tehdy přišli jako na pachatele, dodnes nechápu.